

1

FAKULTATIIVKURSUSED
Õpitataavad kunstialad ja
karutataavad programmid

I. Eesti õppekooliga kooskõlas¹⁾

1. Kunstiõpetus } "Nõuk. Õpet.", 1969. 27. sept.

2. Kunstiajalugu }

3. Estetika ja kunstiteaduse alused } programmi
4. Estetika alused } fakultetiam.
5. Lühitava kunstiajalugu } kursos güm.
6. Maal ja graafika } eesk. klassis
7. Lühitav kunst } k. I üzg.
8. Estetiline kasvatus } Tüsoev., ill. 1969

9. Estetika

10. Tõrbe kunst alused (Tartu 7. klass. (prog. ei ole!))

11. Kunstiõpetus ja joonestamine. (Tall. 8. klass. prog. ei ole).

II. Nõuk. õppekooliga kooskõlas

1. Karutataakse kogumikke

"Programmi fakultetiam. kursos
güm. eesk. klassis, k. I üzg. Tüsoev."
ill. 1969

2. Koolide poolt enetatud programme

1) Plan-programmi fakultetiam. kursos
güm. eesk. klassis, k. I üzg. Tüsoev.
ill. 1969

1) 14. põhikool: koolide poolt enetatud fakultetiam. kursos.

2.

Looside poolt loostatud ja HELL-s kinnitatud
programmid:

1. Kunstiõpetus VIII al. - Aruküla 8-al. kool
5. VI 1973 a.
2. Kunstiõpetus VIII al. - Tõila 8-al. kool
1972/73. a.

3

Faakultatüürvelt ääntlelakuu kuunstiöpetust
1973/74.ö.-a.

Vabarügi 96 uoolos, 155 grupis
Klaude lökes:

- 1) 7.kl. - 1984 öpöl.
 - 2) 8.kl. - 649 --
 - 3) 9.kl. - 314 --
 - 4) 10.kl. 155 --
 - 5) 11.kl. 160 --
-

Kokku 3263 öpöl.

Faakultatüivuroni on järgumites Tallima
uoolos:

1. Tallima 4. kl. Kuusti apalegu
2. Tallima 10. kl.
3. Tallima 16 kl.
4. Tallima 21. kl.
5. Tallima 22. kl.
6. Tallima 24. kl.
7. Tallima 28. kl.
8. Tallima 32. kl.
9. Tallima 36. kl.
10. Tallima 39. kl.
11. Tallima 46. kl.
12. Klaude kl.

1. Tallima 4. kl. Kuustiöpetus
2. Tallima 18 kl.
3. Tallima 20 kl.
4. Tallima 32. kl.
5. Tallima 24. kl.
6. Tallima 43 kl.
7. Tallima 44. kl.

1. Tallinna	8. lk.	Lunstiõpetus ja poolestamine	Proor.
määr. es-
tatud ei
ole
nov. 74
2. Tallinna	1. lk.	Lunstiõpetus korvatus	
3. Tallinna	42. lk.	Lunstiõpetus korvatus	
4. Tallinna	45. lk.	Estetika	

Tartu linn

1. Tartu	1. lk.	Lunstiõpetus	Proor. määr.
esitatud ei
ole!
nov. 74
2. Tartu	2. lk.	Lunstiõpetus ajalugu	
3. Tartu	5. lk.	Tõrbekeelust alused	
4. Tartu	7. lk.	Lunstiõpetus	
5. Tartu	9. k. (võrk)	Lunstiõpetus	
6. Tartu	4. k.	Estetika	
7. Tartu	12 k.	Estetika	

Tartu rajoon

1. Elva	kk.	Lunstiõpetus
2. Lääne	kk.	Lunstiõpetus
3. Nõo	lk.	Lunstiõpetus
4. Võnnu	lk.	Lunstiõpetus
5. Kambja	k.	Lunstiõpetus
6. Reola	k.	Lunstiõpetus
7. Elva	kk.	Lugutav muut

juu. --- 96 kooli

KUNSTIÕPETUSE FAKULTATIIVKURSUSE NÄIDIS-

SELETUSKIRI

Kunstilise kasvatuse fakultatiivkursus seab eesmärgiks jätkata 7-11. klassis eelmistel õppeaastatel obligatoorsetes tundides tehtud tööd arendades ja süvendades õpilaste kunstilist haridust. Töö toimub siin analoogiliselt töga üldkõhustuliku kursusega: a) loominguiline töö (kujutamiseõpetus ja kompositsioon) ja teemale vastavate kunstiteoste vaatlemine; b) kunstiajalugu. Nende kahe (a ja b) kursuse ulatus ja õppeaastatele jaotamine võib aga olla erinev, nagu selgitab järgnev tabel:

KLASSID	7	8	9	10	11
I VARIANT	LOOMINGULINE TÖÖ JA VESTLUSED KUNSTIAJALUGIST				
II VARIANT	LOOMINGULINE TÖÖ JA TEEMALE VASTAVATE TÖÖDE VAATLUS		KUNSTIAJALUG		
III VARIANT	LOOMINGULINE TÖÖ JA TEEMALE VASTAVATE TÖÖDE VAATLUS		KUNSTIAJALA LUGU	KUNSTI ALUSED	
TUNDIDE ARV	35	35	35	35	35

Laiemat rakendamist peaksid esialgu leidma ainult kaks esimest varianti. Kolmas variant võiks katsetiselt kasutamisele tulla juhuvi, kui kunsti aluste õpetajana töötab koolis kunstiteadlane. See õppeaine baseerub kunstiajaloo omandatud teadmiste, olles kokkuvõtteks, avardamiseks ja üldistamiseks. Mõeldavad on siin järgmised teemad:

1. Kunstiajalugu ja kunstiteooria.
2. Kunsti valdkond, kunsti liigid ja kunstide süsteem.
3. Kujutava kunsti, tarbekunsti ja arhitektuuri suhted tegelikkusega.
4. Kunstilooming — selle psühholoogia ja meetod; vormi ja väljenduse probleem kujutavas ja tarbekunstis ning arhitektuuris.
5. Kunstitajaja psühholoogilisi aluseid: kunstimaatse olemus ja liigid.
6. Kunsti ühiskondlikud funktsioonid.
7. Kommunistlik ühiskond ja kunstiline kultuur.

Kuna õppeaine «kunsti alused» tugineb eelnevalt läbiõuetud kunstiajaloole, on siin palju võimalusi anda õpilastele iseseisvaid ülesandeid üldistuste tegemiseks kunstiajaloo materjali alusel.

Tundide jaotus võib üldjoontes kõigis kolmes variandis olla järgmine:

VARIAANT	7 KL	8 KL	9 KL	10 KL	11 KL	KO
I VARIANT						
KUJUTAMISEÕPETUS	40	40	40	40	40	50
TEMAATILINE KOMPOSITSIOON	8	8	8	8	8	40
DEKORATIIVNE KOMPOSITSIOON	7	7	7	7	7	35
VESTLUSED KUNSTIAJALUGIST	10	10	10	10	10	50
II VARIANT						
KUJUTAMISEÕPETUS	15	15	15			45
TEMAATILINE KOMPOSITSIOON	12	10	10			32
DEKORATIIVNE KOMPOSITSIOON	10	10	10			30
KUNSTIAJALA LUGU				35	35	70
III VARIANT						
KUJUTAMISEÕPETUS	15	15				30
TEMAATILINE KOMPOSITSIOON	12	10				22
DEKORATIIVNE KOMPOSITSIOON	10	10				20
KUNSTIAJALA LUGU			35	35		70
KUNSTI ALUSED					35	35

MARKUSED:

1. Kunstiajaloo I variandi programmi (50 tundi) eraldi ei esitata; õpetajal tuleb antud programmi (70 tundi) selleks kohandada.
2. Loominguilise töö programm on koostatud I variandile vastavalt; II ja III variandi rakendamisel tuleb vastavate klasside programmi kohandada mõnevõrra suuremale tundide arvule.

ÕPPEÜLESANDED

KUJUTAMISEÕPETUS

1. Kujutamiseõpetus jaguneb fakultatiivkursuses kaheks osaks:
 - a) plastilis-ruumilise kujutamise harjutused;
 - b) kujutav loomine;
2. Plastilis-ruumilise kujutamise harjutused seisnevad:
 - a) perspektiivi vaatlemis- ja taandamis-;
 - b) plastilis-ruumilise vormiskeemi kasutamiseõpetuse õpetamise naturi järgi ja peast kujutamisel;
 - c) skitseerimistehnika arendamises.
3. Kujutav loomine seab õpilastele järjest suuremaid ülesandeid, kus kujutatud natüürmordi, interjööri või maastiku hindamise peamine kriteerium ei ole tehniline oskus, vaid kunstiline mõju (dekoratiivsus, ekspressiivsus).

4. Kujutamiseõpetuses — nii harjutustes kui ka loovates ülesannetes — töötatakse pliiatsi, hariliku sule, roosule, kuivipintslil, akvarellil, guasšil jt. tehnikates.

TEMAATILINE KOMPOSITSIOON

1. Temaatiline kompositsioon harrab tegekkusest inspireeritud kui ka fantaaseeritud nähtusi; eesmärk on esitada süžee karaktersest, ekspressiivselt ja ühtlasi dekoratiivseid mõjusid arvestades.
2. Õpilase loominguilise töö meetod olgu analoogiline kunstniku loominguilise meetodiga — nõnda saab õpilase oma loomingu võtmeks kunstiloomingu mõistmisel.
3. Suurt rõhku tuleb asetada loominguilise fantaasia arendamisele, ekspressiivsuse ja dekoratiivsuse vahendite tundmaõppimisele.
4. On soovitatav kasutada mitmesuguseid graafika ja maali tehnikaid, võimaldades sel alal õpilastele küllaldast valikuvabadust.

DEKORATIIVNE KOMPOSITSIOON

1. Dekoratiivne kompositsioon harrab dekoratiivse kujunduse ja tarbekunsti nähtusi.
2. Tuleb harjutada nii kujutiste kui ka kirja dekoratiivset rakendamist.
3. Tarbekunstialastes töodes tuleb lähtuda eseme funktsioonist, materjali ja tehnika karakterist ning kaasaegseist iluõnudest.
4. On soovitatav, et õpilaste paremad kavandid laekuksid rakendamist kooli ruumikujunduses, tööõpetuses või mujal.

TÖÖÜLESANDETE NÄIDISED

I. KLASS

Kujutamiseõpetus

1. Mitmesuguste esemete ruumiosa, chiitse lõigu või puu skitseerimine.
2. Mõned skitsid õpilastest võimalisruutuses (rõngaga, palliga).
3. Natüürmord õitsvate lilledega (akvarell või guasš).
4. Natüürmord linnu topisega (akvarell või guasš).

Temaatiline kompositsioon

1. Matkategel: ees.
 2. Hiline talveõhtu.
 3. Meie kaugeid sõpru.
- Dekoratiivne kompositsioon**
1. Rahutuvid (dekoratiivne pannoo).
 2. Vaiba kavand eesti vaipade motiividel.

II. KLASS

Kujutamiseõpetus

1. Kodukoha vaateid (skitseerimine).
2. Kuldkollane sügis (maal).

PROGRAMM

5. Rahvarõivats õpilane (akvarellskits).
6. Lilled aknal (natüürmord, maal).

Temaatiline kompositsioon

1. Lasteaas (visandid ja kompositsioon).
 2. Estraadiansambel.
 3. Koomilisi elupile.
- Dekoratiivne kompositsioon**
1. Kostüümi kavandeid kostümeeritud peoks.
 2. Vitraaži kavand.
 3. Nahkehiskõite kavand.

III. KLASS

Kujutamiseõpetus

1. Elavate loomade skitseerimine.
 2. Päevalilled (natüürmord).
 3. Kipsist pea (joonis).
 4. Minu pinginaaber (portree).
- Temaatiline kompositsioon**
1. Uduine sügisõmmik.
 2. Suusatajad puhkehetkel.
 3. Minge kirjandusteose illustreerimine (graafika).
- Dekoratiivne kompositsioon**
1. Rahuteemaline plakat.
 2. Sgrafiito-seinamaali kavand.
 3. Seinavalp «Muinasjutt».

IV. KLASS

Kujutamiseõpetus

1. Mitmesuguste esemete skitseerimine naturiist ja mälu järgi.
 2. Siseruumi vaade mõne mööbli- esemega (akvarell või guasš).
 3. Maastikumotiiv (graafika).
 4. Pea joonis (vanem inimene).
- Temaatiline kompositsioon**
1. Minevikulpile: tuuleveski ees jahvatuse ootel.
 2. Ekskavaator töötab.
 3. Talvine vaikus.
 4. Kui õitsevad õunapuud (guasš).
- Dekoratiivne kompositsioon**
1. Tervitusadress (sünnipäevaks, juubeliks).
 2. Temaatiline pannoo või vitraaž.
 3. Õpilaste kevadnäitus plakat.

V. KLASS

Kujutamiseõpetus

1. Inimese ja loomi tegevuses (skitsid).
 2. Natüürmord siseruumi taustal (maal).
 3. Käte jooniseid (skitsid).
 4. Turismivarustus (natüürmord).
- Temaatiline kompositsioon**
1. Supelrannas.
 2. M. Gorki «Tormikotkas» (elamuse väljendus).
 3. Lapsed luvakastis.
- Dekoratiivne kompositsioon**
1. Spordikostüüm rahvuslikel motiividel.
 2. Seinalehe kujundus.
- Lõputöö õpilase poolt valitud teemal.

N.Õ's avaldatud
1969.a. 27. sept.

Õpetamine 1973/74. a. 96. koolk.

KUNSTIÕPETUSE FAKULTATIIVKURSUSE
NÄIDISPROGRAMM

Seletuskiri

Kunstilise kasvatusse fakultatiivkursus seab eesmärgiks jätkata 7.-11.klassis eelmistel õppeaastatel obligatoorsetes tundides tehtud tööd, arendades ja süvendades õpilaste kunstilist haridust. Töö toimub siin analoogiliselt tööga üldkohustusliku kursusega: a) loominguline töö (kujutamiseõpetus ja kompositsioon) ja teemale vastavate kunstiteoste vaatlemine; b) kunstiajalugu. Nende kahe (a ja b) kursuse ulatus ja õppeaastatele jaotamine võib aga olla erinev, nagu selgitab järgnev tabel:

Klassid	7	8	9	10	11
I variant	Loominguline töö ja vestlused kunsti- ajaloost				
II variant	Loominguline töö ja Kunstiajalugu teemale vastavate teoste vaatlus				
III variant	Loominguline töö ja teema- le vastavate teoste vaat- lus	Kunstiaja- lugu		Kunsti alused	
Tundide arv	35	35	35	35	35

Laiemat rakendamist peaksid esialgu leidma ainult kaks esimest varianti. Kolmas variant võiks katseliselt kasutamisele tulla juhul, kui kunsti aluste õpetajana töötab koolis kunsti-teadlane. See õppeaine baseerub kunstiajaloo omandatud teadmiste, olles kokkuvõtteks, avardamiseks ja üldistamiseks. Mõeldavad on siin järgmised teemad:

1. Kunstiajalugu ja kunstiteooria.

2. Kunsti valdkond, kunsti liigid ja kunstide süsteem.

3. Kujutava kunsti, tarbekunsti ja arhitektuuri suhted te-
gelikkusega.

4. Kunstilooming - selle psühholoogia ja meetod; vormi ja
väljenduse probleem kujutavas ja tarbekunstis ning arhitektuu-
ris.

5. Kunstitaju psühholoogilisi aluseid: kunstimaitse olemus
ja liigid.

6. Kunsti ühiskondlikud funktsioonid.

7. Kommunistlik ühiskond ja kunstiline kultuur.

Kuna õppeaine "kunsti alused" tugineb eelnevalt läbivoetud
kunstiajaloole, on siin palju võimalusi anda õpilastele iseseis-
vaid ülesandeid üldistuste tegemiseks kunstiajaloolise materjali
alusel.

Tundide jaotus võib üldjoontes kõigis kolmes variandis olla

järgmine:

Variandid		7 kl.	8 kl.	9 kl.	10 kl.	11 kl.	Kokku
I variant	Kujutamissopeetus	10	10	10	10	10	50
	Temaatiline kom- positsioon	8	8	8	8	8	40
	Dekoratiivne kompositsioon	7	7	7	7	7	35
	Vestlused kunsti- ajaloost	10	10	10	10	10	50
II variant	Kujutamissopeetus	15	15	15	-	-	45
	Temaatiline kom- positsioon	12	10	10	-	-	32
	Dekoratiivne kompositsioon	10	10	10	-	-	30
	Kunstiajalugu	-	-	-	35	35	70
III va- riant	Kujutamissopeetus	13	13	-	-	-	26
	Temaatiline kom- positsioon	12	10	-	-	-	22

Variandid	7 kl.	8 kl.	9 kl.	10 kl.	11kl.	Kokku
Dekoratiivne kompositsioon	10	10	-	-	-	20
Kunstiajalugu	-	-	35	35	-	70
Kunsti alused	-	-	-	-	35	35

M ä r k u s e d:

1. Kunstiajaloo I variandi programmi (50 tundi) eraldi ei esitata: õpetajal tuleb antud programmi (70 tundi) selleks kohandada.

2. Loomingulise töö programm on koostatud I varuandile vastavalt; II ja III variandi rakendamisel tuleb vastavate klasside programmi kohandada mõnevõrra suuremale tundide arvule.

Õppeülesanded

Kujutamissoetus

1. Kujutamissoetus jaguneb fakultatiivkursuses kaheks osaks:
 - a) plastilis-ruumilise kujutamise harjutused;
 - b) kujutav looming.
2. Plastilis-ruumilise kujutamise harjutused seisnevad:
 - a) perspektiivi vaatlemisoskuste täiendamises;
 - b) plastilis-ruumilise vormiskeemi kasutamisoskuse õpetamises natuuri järgi ja peast kujutamisel;
 - c) skitseerimistehnika arendamises.
3. Kujutav looming seab õpilastele järjest suuremaid ülesandeid, kus kujutatud natüürmordi, interjööri või maastiku hindamise peamine kriteerium ei ole tehniline oskus, vaid kunstiline mõju (dekoratiivsus, ekspressiivsus).
4. Kujutamissoetuses - nii harjutustes kui ka loovates ülesannetes - töötatakse pliiatsi, hariliku sule, roosule, kuivpints-

li, akvarelli, guašši jt. tehnikates.

Temaatiline kompositsioon

1. Temaatiline kompositsioon haarab tegelikkusest inspireeritud kui ka fantaseeritud näitusi; eesmärk on esitada süžee karaktersest, ekspressiivselt ja ühtlasi dekoratiivseid mõjusid arvestades.

2. Õpilase loomingulise töö meetod olgu analoogiline kunstniku loomingulise meetodiga - nõnda saab õpilase oma looming võtmeks kunstiloomingu mõistmisel.

3. Suurt rõhku tuleb asetada loomingulise fantaasia arendamisele, ekspressiivsuse ja dekoratiivsuse vahendite tundmaõppimisele.

4. On soovitatav kasutada mitmesuguseid graafika ja maali tehnikaid, võimaldades sel õpilastele küllaldast valikuvabadust.

Dekoratiivne kompositsioon

1. Dekoratiivne kompositsioon haarab dekoratiivse kujunduse ja tarbekunsti nähtusi.

2. Tuleb harjutada nii kujutiste kui ka kirja dekoratiivset rakendamist.

3. Tarbekunstialastes töodes tuleb lähtuda eseme funktsioonist, materjali ja tehnika karakterist ning kaasaegseist ilunõudeist.

Tarbekunsti ülesannetega seoses õpitakse looma ning kasutama ornamente.

4. On soovitatav, et õpilaste paremad kavandid leiaksid rakendamist kooli ruumikujunduses, tööõpetuses või mujal.

Tööülesannete näidised

7.klass

Kujutamissopeetus

1. Mitmesuguste esemete ruumiosa, ehitise loigu või puu skitseerimine.
2. Mõned skitsid õpilastest võimlemisriietuses (rõngaga, palliga).
3. Natüürmort õitsvate lilledega (akvarell või guašš).
4. Natüürmort linnu topisega (akvarell või guašš).

Temaatiline kompositsioon

1. Matkatelgi ees.
2. Hiline talveõhtu.
3. Meie kaugeid sõpru.

Dekoratiivne kompositsioon

1. Rahutuvid (dekoratiivne pannoo).
2. Vaiba kavand eesti vaipade motiividel.

8.klass

Kujutamissopeetus

1. Kodukoha vaateid (skitseerimine).
2. Kuldkollane sügis (maal).
3. Rahvarõivais õpilane (akvarelli skits).
4. Lilled aknal (natüürmort, maal).

Temaatiline kompositsioon

1. Lasteaias (visandid ja kompositsioon).
2. Estraadiansambel.
3. Koomilisi elupilte.

Dekoratiivne kompositsioon

1. Kostüümi kavandeid kostümeeritud peoks.
2. Vitraaži kavand.
3. Nahkehisköite kavand.

9. klass

Kujutamissoetus

1. Elavate loomade skitseerimine.
2. Päevalilled (natüürmort).
3. Kipsist pea (joonis).
4. Minu pinginaaber (portree).

Temaatiline kompositsioon

1. Udune sügishommik.
2. Suusatajad pühkehetkel.
3. Mingi kirjandusteose illustratsioon (graafika).

Dekoratiivne kompositsioon

1. Rahuteemaline plakat.
2. Sgrafiito-seinamaali kavand.
3. Seinavaip "Muinasjutt".

10. klass

Kujutamissoetus

1. Mitmesuguste esemete skitseerimine natuurist ja mälu järgi.
2. Siseruumi vaade mõne mööbliesemega (akvarell või guasš).
3. Maastikumotiiv (graafika).
4. Pea joonis (vanem inimene).

Temaatiline kompositsioon

1. Minevikupilte: tuuleveski ees jahvatuse ootel.

- 7 -

2. Ekskavaator töötab.
3. Talvine vaikus.
4. Kui õitsevad õunapuud (guašš).

Dekoratiivne kompositsioon

1. Tervitusaadress (sünnipäevaks, juubeliks).
2. Temaatiline pannoo või vitraaž.
3. Õpilastööde kevadnäituse plakat.

11. klass

Kujutamissoetus

1. Inimesi ja loomi tegevuses (skitsid).
2. Natüürmort siseruumi taustal (maal).
3. Käte jooniseid (skitsid).
4. Turismivarustus (natüürmort).

Temaatiline kompositsioon

1. Supelrannas.
2. M.Gorki "Tormikotkas" (elamuse väljendus).
3. Lapsed liivakastis.

Dekoratiivne kompositsioon

1. Spordikostüüm rahvuslikel motiividel.
2. Seinalehe kujundus.
3. Lõputöö õpilase poolt valitud teemal.

SELETUSKIRI

Kunstiajaloo fakultatiivkursuse eesmärgiks üldhariduslikus koolis on õpetada mõistma kunsti vähenduskeelt, õpetada kunsti elamuslikult tajuma, õppida kunsti kaudu sügavamalt mõistma tegelikust ja inimpsüühikalt õpetada kunsti tunnetama ta ideoloogilist tausta.

Kunstiajalugu on lahutamatus seoses teatud maa ja aja ühiskondliku korra ning kultuuriga; seepärast tuleb kunstiajalugu tundides värskendada teadmisi üldajaloole ja anda täiendavaid kultuuriloolaseid selgitusi.

Uhegi juhul ei tohi kunstiajalugu muutuda paljaks kunstiajalooliste faktide äraõppimiseks; ikku olgu tulipunktis kunstiteos, mille väljenduskülg, millesse talletatud elamuse ning elutunnetuse tajumist taotletakse.

20. sajandi kunstile on programmis pühendatud erilne tähelepanu kuna kokkupuuted sellega on kõige tihedamad, selle vormikeel kõige komplitseeritum.

PROGRAMM

I. SISSEJUHATAVAD VESTLUSED (10 t.)

1. Kunstiteos ja vaataja (2 t.)
NLKP programm esteetilise kasvatus ülesannetest, kujutava kunsti osa (igakülgsest arenenud inimese kujundamise). Kunsti olemus. Looduse ja kunsti vanekord. Kunsti ja teaduse suhe. Raskused teel kunsti juurde. Erinevad vaatajatüübid. Millest sõltub võime kunstiteost nautida.

2. Arhitektuuri (1 t.)
Arhitektuuri mõiste ja olemus, väljenduskülg võimalused, seos kujutava kunstiga. Hügutus ja arhitektuurialased mõisted.

3. Tarbekunst (1 t.)
Tarbekunsti eesmärgid ja olemus. Keraamika. Metallehistöö. Puit. Nahkehistöö. Tekstiil. Klaas. Tarbe-

kunstiga seotud mõisted ja terminid.

4. Maalikunst (1 t.)
Terminid maali temaatika tähistamiseks, Tahvelmaal ja selle tehnikad. Olimaal. Tempera. Alkvaarel. Pastell. Enkaustika. Monumentaalmaal ja selle tehnikad. Fresko. Tempera. Sekkomaal. Sgrafiito. Klaasi-maal. Mosaik.

5. Skulptuur (1 t.)
Skulptuuri mõiste ja alaliigid. Umarplastika ja reljeef. Monumentaal- ja vabaplastika. Materjalid kuju valmistamiseks. Skulptuuriga seotud mõisted.

6. Graafika (1 t.)
Graafika mõiste. Graafiliste tehnikate põhiligid: kõrgrükk, sügavtrükk, lametrükk. Graafiliste tehnikate eraldamine. Plakatikunst.

II. ÜLDINE KUNSTIAJALUGU

1. Ürgühiskonna kunst (2 t.)
Kunsti tekkimine. Paleoliitikumi kunstimälestusmärgid. Altamira koopamaalid. Uued taotlused mesoliitikumi ja neoliitikumi kunstis. Megaliitilised ehitused.

2. Orjandusliku ühiskonna kunst (6 t.)
Vana Mesopotaamia kunst. Arhitektuur ja kujutav kunst vanas Egiptuses. Egeuse kultuur ja kunst Vana-Kreeka arhitektuur. Dooria, joonia ja korintose stiil. Plastikaa. Phedias. Polykleitos. Lysippos. Skopas. Praxiteles. Rooma profaanarhitektuur ja skulptuurportreed. Pompeii seinamaalid.

3. Feodaalühiskonna kunst (8 t.)
Bütsantsi sakraalarhitektuur ja kirikumaaalid. Vana-vene arhitektuur ja ikoonimaal. Feofan Grek. Andrei Rubljov. Romaani sakraalehitused ja skulptuur. Göoti arhitektuur, plastika ja maalikunst. Keskaegne arhitektuur ja kujutav kunst Eestis.

4. Renessanss (6 t.)
Uued jooned arhitektuuris. Plastika taastumine iseseisvaks kunstiliigiks. Quattrocento maalikunst.

Kõrgrenessansi suurmeisterid - Leonardo da Vinci, Raffael Santi, Michelangelo. Renessansikunst väljapool Itaaliat (Madalmaad, Saksa-maa, Prantsusmaa) ja Festis.

5. 17. ja 18. sajandi kunst (6 t.)
Barokk-arhitektuur. Barokk-skulptuur. Bernini. Barokk-maal. Rubens. Rokokookunst. 17. saj. hollandi maalikunst. Rembrandt. 17.-18. saj. hispaania maalikunst. Velázquez. Goya. 18. saj. kunst Venemaal. Vene barokk. B. Rastrelli Varaklassitsism. Bazenov. Kazakov. Portrekunst. Rokotov. Levitski. Barokk-kunst Eestis.

6. 19. sajandi ja 20. sajandi alguse kunst (14 t.)

Klassitsistlik arhitektuur. Klassitsistlik skulptuur. Thorwaldsen. Klassitsistlik maalikunst. David. Romantism. Gericault. Delacroix. Realism. Daumier. Millet. Courbet. Impressionism. Manet. Monet. Pissarro. Sisley. Renoir. Degas. Neompressionism. Postimpressionism. Cézanne. Gauquin. Van Gogh. Vene kunst 19. sajandil. Kõpsklassitsismi arhitektuur. Zahharov. Voronihhin. Rossi. Klassitsistlik arhitektuur Eestis. Vene maalikunst 19. sajandil. Venetsianov. Brülllov. Ivanov. Perov. Peredvižnikud. Repin. Surikov. Vasnetsov. Vrubel. Eesti kunsti pioneerid. Köler. Weizenberg. Adamson.

7. 20. sajandi kunst (12 t.)

Saavutused ehituskunsti. Funktsionalism. Wright. Van de Velde. Ekspressionism. Konstruktivism. Le Corbusier. Urbanism ja desurbanism. «Orgaaniline stiil». Uus em-plirism. «Foovid». Henri Matisse. Ekspressionism kujutavas kunsti. Kubism. Picasso. Braque. Futurism. Orfistid. Sürrrealism. Chagall. Dalí. Miro. Abstraktionism. Kandinsky. Täsim. Primitivism. Rousseau. Utrillo. Modigliani. Uusekspressionism. Pop-kunst. Op-kunst. Mehhiiko monumentaalmaal. Orozco. Rivera. Siqueiros. Italia neorealism. Renato Guttuso. Picasso. Bidstrup ja Effeli kaasagee looming. Eesti kunst 20. sajandi esimesel poolel. Kaasagee kunst sotsialismimaades (Poola. Tšehhoslovakkia, Rumeenia, SDV).

PROGRAMM*

8. Nõukogude kunst (12 t.)

Esimised sammud, sotsialistliku realismi loomise suunas 1917-1920. Plakatikunst. Apsit. Moor. Deni. Majakovski. «ROSTA Aknad». Realism. Andrejev. Kustodiev. Rõlov. 20-ndate aastate kunstivoolud. Sotsialistliku realismi meetodi formeerumine 1921-1934. Brodski. Grekov. Petrov-Vodkin. Deineka. Meskov. Rjažski. Leninlik monumentaalpropaganda plaan, saavutused selle teostamisel. Manizer. Sadr.

Partei Keskkomitee 1932. aasta otsus kirjandus- ja kunstorganisatsioonide kohta. Sotsialistliku realismi meetod. Saavutused 30-ndate aastate maalikunsti. Joganon. «Kukrõniksid». Plastov. S. Gerasimov. Pimenov. Nesterov. Korin. 30-aastate skulptuur. Muhhina.

Sõjajärgne periood. Saavutused kujutavas kunsti. Deineka, Korin, Sarjani, Tšukovi, Plastovi, Nisski. Pimenovi, Konjonkovi sõjajärgne looming. Sotsialismi perioodi arhitektuuri arengujooni ja probleeme. Kujutav kunst Nõukogude Eestis

9. Kordamine (4 t.)

Märkus: Kursuse planeerimisel on soovitatav ette näha järgmised ekskursioonid:

- 1) pärast keskaegse kunsti käsitletu ekskursioon Tallinna vanalinnas võimaluse korral ka Saaremaale sealse sakraalarhitektuuri ja Kuressaare lossiga tutvumiseks;
- 2) kursuse lõpul ekskursioon Lenini-gradi, et tutvuda sealse arhitektuuriliste ansambli. Riikliku Ermitaži ja Vene Muuseumiga.

* Kunstiajalugu õpetatakse 10 tun-ni ulatuses kas ühes klassis (10 või 11.) kahe nädalatunniga või kahe-aastase kursusega ühe nädalatunniga (9.-11. klassis - kunstioptuse fakultatiivkursuse II variandi osana või 8.-10. klassis III variandi osana).

VEERAND

stavad mitmesuguseid ees-nustava tunnuse (näiteks gi. orteerivad pärleid värvuse võetakse kokku veor ja stavad esemeid kasvataja

koosnevate hulkade juures kindlaks, et üks neist rohkem (vähem) elemente sisaldab.

Näide: Laual on taldrikuid rohkem kui tasse.

Märkus: Kuna selles vanuses lapsed on võimalised kuni neljast elemendist koosnev hulka ainsa pilguga (simultaanselt) haarama, siis ei ole esemete loendamine nõu-tav.

Kunstiajaloo õpetamisest fakultatiivainena

Kunstiajalugu õpetatakse meil vastavalt alljärgnevale skeemile.

klase	gruppe	õpilasi
8.	10	159
9.	35	1077
10.	53	1416
11.	13	325
kokku	111	2977

Siit nähtub, et ülekaal kunstiajaloo õpetamisel on 9. ja 10. klassides.

60-nest koolist, kus seda ainet õpetatakse kontrolliti tööd 21 vabariigi koolis: Tallinna 7. Keskkool, Tall. 21. Keskkool, Tall. 22. Keskk., Tall. 42. Keskk., Tall. 44. Keskk., Tall. 46. Keskk., K.-Järve 5. A.Kessleri nim. Keskk., Pärnu 1. Keskk., Tartu 1. Keskk., Tartu 2. Keskk., Tartu 3. Keskk., Aruküla 8-kl. Kool, Haapsalu 1. Keskk., Nõo Keskk., Lääne Keskk., Viljandi 1. Keskk., Abja Keskkool, Võru 1. Keskk., Antala Keskkool, Misso Keskkool, Nuia Keskkool.

Kunstiajaloo tunnid on nimetatud koolides plaanitud nii, et neist saavad osa võtta kõik õpilased. Paljudes koolides võtavad kursusest osa kõik vastava klassi õpilased (Võru 1. Keskk., Pärnu 1. Keskk., Tartu 2. Keskkool jt.), osas koolides ca 50% vastava klassi õpilaste arvust (Tallinna 7. Keskkool, Tall. 22. Keskkool jt.). Oma iseloomult pole need tunnid õpilastele liigselt koormavaiks. Võib täheldada tõsist huvi aine vastu.

Põhjuseta puudumisi tööst ei esine.

Õpetajad kasutavad palju lisakirjandust; peamiselt aga oma isiklikest varudest. Kooli raamatukogudes on kunstialast perioodikat ja kirjandust vähe. Suhteliselt hästi on vastava kirjandusega varustatud Võru 1. Keskkool (õp. Toode), tänu linna pedagoogikakabineti raamatukogu baasile. Häid diapositiive on Viljandi 1. Keskkooli õp. Grünbachil (ca 4000), mis on aga tema isiklik omand. Suhteliselt hästi on varustatud diafilmide, vastava kirjanduse ja projektsiooniseadmetega Pärnu 1. Keskk. (õp. Aaviksoo).

Kui nooremate pedagoogide juures võib vahel nentide õpetamise metoodika küündimatust ja vähest leidlikkust näitlike materjalide hankimisel, siis seda enam paistavad välja kogustega õpetajate tunnid. Beskujulikke kunstiajaloo tunde annavad V. Aaviksoo (Pärnu 1. Keskkool), õp. Toode (Võru 1. Keskkool), õp. V. Raup (Tartu 2. Keskkool), kes püüavad nimetatud ainet käsitleda kui kultuuriajaloo koostisosa.

Põhiliselt kasutatakse tundides kooliloengu põhimõtet, tehakse ka referaate ning praktilisi joonistamisharjutusi teatud stiilielementide kinnistamiseks. Viiakse läbi õppekäike muuseumidesse ja kunstinäitustele.

Töö aluseks on "Nõukogude Õpetajas" ilmunud näidisprogrammi variandid. Õpilaste teadmisi hinnatakse regulaarselt. Siin kasutatakse peamiselt jooksvat küsitlemist, tehakse kontrolltöid ja hinnatakse referaate.

Enamikus külastatud koolides on tõsiselt suhtunud õppeaine kontrollimisse ja õppeaine olukorra arutamisse pedagoogikanõukogus.

Põhilised ettepanekud õpetamise olukorra parandamiseks:

- 1) Organiseerida tsentraliseeritult kunsti- ja kultuuriajaloo-alase pildimaterjali, eriti diapositiivide tootmist koos vastava annotatiivse materjaliga.
- 2) Kiirendada kunstiajaloo õpiku väljaandmist (seisab kirjastuses juba 4-ndat aastat.
- 3) Organiseerida täiendavalt kursused ja seminare kunsti- ja kultuuriajaloo õpetajatele.
- 4) Anda välja enam kunstiajaloo-alast kirjandust nii õpetajatele kui ka õpilastele.
- 5) Võimaldada kooli raamatukogudel osta enam kunstiajaloo-alaseid raamatuid ja perioodikat. Ka rahvademokraatiamaade väljaandeid.

Факультативный курс по истории искусства
в старших классах средних школ Эстонской ССР

Во многих школах предусмотренные учебным планом факультативные часы используются для изучения истории искусства. Курс истории искусства планируется на два учебных года. В первом учебном году проводятся вводные беседы об искусстве и изучается искусство древнего мира и средневековья. Во втором учебном году рассматриваются этапы развития искусства в новое время и в новейшую эпоху. Последние темы посвящены достижениям и проблемам развития современного искусства.

Первый учебный год начинается беседой "Произведение искусства и зритель" / 2 часа / . В форме лекции — беседы учитель знакомит учащихся с задачами, которые начертаны программой КПСС в области эстетического воспитания, говорит о трудностях, встречающихся именно при усвоении ценностей изобразительного искусства и сообщает, какие предварительные знания необходимы для понимания искусства. Учитель выдвигает также проблему взаимоотношений искусства с наукой и природой. Приводятся примеры различных типов зрителей . Беседа заканчивается определением задач курса и ознакомлением учащихся с программой данного курса.

Затем следуют беседы о скульптуре, живописи и графике /3 часа/. Знакомят учащихся с основными видами искусства и их спецификой, а также с искусствоведческими понятиями, необходимыми для понимания дальнейшего курса.

Само собой разумеется, что занятия по истории искусства должны быть весьма наглядными. В вводных беседах должны

преобладать примеры из современного искусства. Учитель в своей работе может пользоваться сборником "25 лет эстонского советского искусства" /1965/ и книгой "Графика советской Эстонии" /1963/, в который вошли работы молодых художников. На эстонском языке издано ряд брошюр, например, "Как понимать изобразительное искусство" Б.Иогансона /1961/, "Виды искусства" В.Кожина /1962/, "Техника живописи" В.Хиннова и Э.Ратника /1963/, "Техника графики" Т.Нурка /1962/, которые могут быть использованы при подготовке к беседам. Соответствующий материал опубликовывался и в периодической печати /"Ноорус", "Сирп я Вазар", "Ноорте Хяэль" /. Можно рекомендовать такие диафильмы, как "Что такое скульптура" В.Ермонской, "Композиция в живописи и скульптуре" Н.Воропова, "Живопись" Н. Воропова и "Искусство графики" Э.Муриной.

За вводными беседами следует изучение избранных глав из истории искусства. Примерное распределение уроков следующее:

1. Возникновение искусств в первобытном обществе (1 час)
2. Искусство рабовладельческого общества /4 часа/.
 - а/ искусство Египта и Месопотамии.
 - б/ архитектура и изобразительное искусство Греции.
 - в/ искусство Рима.
3. Искусство XI-XIV веков /3 часа/.

Романский и готский стили. Важнейшие архитектурные памятники в Западной Европе. Готская скульптура и живопись. Старейшие

- 3 -

памятники в Прибалтике, особенно в Эстонии.

Изучение средневекового искусства завершается экскурсией в Таллин, где учащиеся знакомятся с памятниками соответствующего периода.

4. Великие мастера искусства эпохи Возрождения /4 часа/.

а/ Леонардо да Винчи.

б/ Микеланджело Буонарроти.

в/ Рафаэль Санти.

5. Искусство барокко / 1 час/.

/Бернини, Рубенс/.

6. Рембрандт /2 часа/.

7. Испанская живопись XVII века /1 час/.

/Эль Греко, Мурилье, Веласкес/.

8. Древнерусское искусство /2 часа/.

Остальные часы используются для написания творческих сочинений и их обсуждения. Темы сочинений берутся в основном из творчества Микеланджело и Рембрандта. Проводятся также викторины и, по возможности, встречи с художниками/в рамках вводных бесед/.

В качестве основного материала учитель может пользоваться томами "Всеобщей истории искусств". Имеется и ряд диафильмов /о Леонарде да Винчи, Микеланджело, Рафаэле, Рембрандте, Веласкесе и собраний Ленинградского государственного Эрмитажа и Московского музея изобразительного искусства имени Пушкина/. При пользовании ими непременно нужно организовать выставку цветных репродукций.

Примерный план на второй учебный год предусматривает изучение истории искусства в новое и новейшее время.

1. Превращение Франции в ведущую страну в области искусства в ХУП-ХУШ веках/2 часа/.

2. Русское искусства ХУШ века/ 2 часа/.

3. Франциско де Гойя /2 часа/.

4. Французское искусство Х1Х века/4 часа/.

а/ классицизм /Давид/.

б/ романтизм/Жерико, Делакруа, Коро/.

в/ реализм /Домье, Милле, Курбе/

г/ импрессионизм/Моне, Ренуар, Писсарро и др./.

5. Русское искусство Х1Х века /5 часов/.

а/ 1 половина Х1Х века.

/Брюллов, Иванов, Венецианов, Федотов/.

б/ II половина Х1Х века.

/Перов, Крамской, Репин, Суриков/.

6. Пионеры эстонского искусства /1 час/.

/Келер, Вейценберг, Адамсон/.

7. Основатели новых течений в Западной Европе -Сезанн, Гоген, Ван-Гог /2 часа/.

8. Возникновение новых течений в искусстве в XX веке. Проблемы современного искусства в капиталистическом обществе /экспрессионизм, кубизм, футуризм, сюрреализм, абстракционизм/.

9. Искусство в конце Х1Х века и в первые десятилетия XX века в России и Эстонии - 5 часов (Серов, Врубель, Трубецкой, Коненков, Голубкина, Андреев, Пауль Рауд и Кристьян

Рауд, Лайкмаа, Трийк, Мяги, Инсен, Коорт и др.

Рассмотрение искусства эстонских художников и скульпторов в данной главе следует закончить 1940 годом.

10. Советское искусство /10 часов/.

а/ в годы Гражданской войны.

б/ в 1920-ые годы.

в/ в период строительства социализма.

г/ в период Великой Отечественной войны и в первые послевоенные годы.

д/ достижения советских художников и скульпторов в последнее десятилетие / на основании творчества лауреатов Ленинской премии/.

е/ обзор достижений советского искусства в Эстонии.

При изучении курса истории искусства рекомендуется совершить экскурсии в Таллин /Таллинский художественный музей и выставки/ и в Ленинград /Государственный Эрмитаж и Русский музей/.

Программа второго года обучения обширна, но здесь имеется в виду рассмотрение вопросов истории искусств учителями-предметниками на уроках истории. Это дает возможность преподавателю истории искусства ограничиться краткими выводами/ например, по истории русского искусства/.

При изучении истории искусства только в течение одного учебного года об"ем предлагаемого примерного курса, разумеется, нужно значительно сократить. Количество вводных бесед можно сократить до двух часов. Изучение тем планируется следующим

образом:

1. Возникновение искусства в первобытном обществе /1час/.
2. Искусство рабовладельческого общества/2 часа/.
3. Средневековое искусство в Западной Европе и Эстонии /2 часа/.
4. Великие мастера искусства Возрождения / 3 часа/.
5. Искусство барокко/ 1 час/.
6. Рембрандт/1 час/.
7. Гойя /1 час/.
8. Течения в искусстве XIX века/ 2 часа/.
9. Русское искусство XIX века /2 часа/.
10. Пионеры эстонского искусства /1 час/.
11. Основатели нового формалистического искусства/
Сезанн, Гоген Ван Гог//1 час/ .
12. Возникновение новых течений в искусстве и их разви-
тие в 1 половине XX века /2 часа/.
13. Искусство в конце XIX века и в первые десятилетия
XX века в России и в Эстонии /3 часа/.
14. Развитие советского искусства и его достижения в
наши дни /10 часов/.

При изучении сокращенного курса истории искусства также предусматриваются экскурсии в Таллин и Ленинград.

Разумеется, изучая сокращенный курс, можно пробудить интерес учащихся к изобразительному искусству и заложить основы для дальнейшей самостоятельной работы. Однако сокращение курса ограничивает возможности использования таких существенных компонентов при проведении занятий по истории искусства — как :

беседа , дискуссия, творческие сочинения и их обсуждения.

При планировании курса истории искусства учитель имеет право вносить изменения по своему усмотрению .Ведь воздействие занятий зависит от эмоциональности преподнесения материала. Этого можно добиться лишь в том случае, если творчество художников и скульпторов рассматриваемое на занятиях оказало сильное воздействие и пробудили переживания самого преподавателя.Изучение творчества художников и скульпторов учитель может уделить больше внимания. Основной задачей курса истории искусства является воспитание любви к искусству. Это способен сделать лишь тот учитель,кто сам любит искусство.

Ilk eas.

Programmi sobib kasutamiseks
8. klassis.

5. VI 1973. a. T. Lepikmäe.

Kunstliõpetus

VIII kll.

Fakultatiivkavandus

Arutatakse 5-10. kooli
Häyri noor

On arvestatud 2 nädalateumude see. Lepikmäe nf. Jolipal

Kuupäev	Programmiline ülesanne	Teema. Tehnika	Õppevahendid	Reproduktsioonid, originaalid, näidused jm.	Kirjandus. Mkt. materjal
3. sept.	Kunstilise k. fakultatiivkonnas seda eesmärgiks jätka eel- tel aastatel oblig. tundides tuhad tööd, arendades ja nivendades kunstil. haridust.	Üldse kunstist. Kunstiteos. Sissejuhatus kunstiapetusse. Tisandeid suvent. Pastell.	Kunstihud. Faber Pastellide korp.	Õpil. töid suvent.	B. Jorganson "Riidas mäista kujutavat kunsti". V. Kõzina - "Kunstiliigid"
10. sept.	On soovitatav autorentada mitmesuguseid graafika - tehnikaid.	Graafika. Kõrgtrükk 1. Puult. ge. 2. Puugravüür 3. Pinnallõige H. Puusti H. Kaasman P. Lujo Ed. Päralt E. Ohas	Puitkheplaat Puitvõrd Võrdvõrd Linooleum Linooleum Mkt. järgitav Linooleum Elegants Trükkivõrd	Õpilaste töid. Õp. töid. Originaal E. Ohas "Pärgine" Reprosid.	"Geri graafika" "Albrecht Dürer" Ed. Päralt - Rep. noyn. "Rana Tallinn" 5x5 ensli brest puugravüüris Kunstgrüchung "Dor Linooleum Nurk - "Graafika tehnikad" "Halgzchnitte" Eine Maktische Anleitung.

17. sept.	graafika tehnikate tutvustamine.	<u>Sigartriiki</u> 1. Pustõige 2. Kuivõel 3. Mutootinto 4. Oport 5. Rühis noor 6. Ahvatitq.	Kaustikud Met. järgistus kuivõela tegemine plaaadid kuivõel tampoonid triikivärv j.m.	Reprosid Op. töid. 4. Düna Rembrandt Ed. Viiralt A. Bach O. Kangilaski O. Soano K. Telli A. Kiit J. Reindorff	Sigartriiki tehnikad Nuk - graafika tehnikad Eesti graafika Ed. Viiralt - Rep. mapp O. Kangilaski - Rep. mapp A. Bach - Rep. mapp Tallinn ja meri Rep. mapp L. Oks - graafika ahti Medalimadist Rembrandt - Ofordid Pana Tallinn - album Aldrecht - Düna
15. sept.	Graafika tehnikad	<u>Lametuik</u> Litograafia Monotüüpia	Met. järgistus ja materjalid monotüüpiate tegemiseks.	Reprodukttsione Repin Fuar E. Viiralt E. Oks O. Soano A. Bach M. Barmister Op. töid.	Sigartriiki tehnikad A. Kiit - Eesti kiiglane Tallinn ja meri Eesti graafika Nuk - graafika tehnikad Ed. Viiralt - Rep. mapp A. Bach - Rep. mapp
1. okt.	Peastilis-uumilise kujut. harjutused Perspektiiv. raat- lemis oskuste tärindamine.	<u>Kuldne sigis</u> akvarell akvarellirühm	Paberid Ahvarellid harjut. paber Pallid. Pintsid Lapid. Taprid. reni	Printan "Kuldne sigis" Reprosid sigisist Loodusest. Op. töid.	Uuauk Albumare - Reprode mapp U. H. Uuaukuse rep. mapp

10. okt.		Elmise tunni jätkamine.			
19. okt.	Shitnoormise tehnika arendamine	<u>Karandid</u> loomadest. <u>Süsi</u> . Püiatid.	Paber Süsi Lauand. Lapid. Püiatid	Õpil. töid loomadest. Koduloomad. Illustratsioon. raamatutest. Fotod loomadest	Õsti loodus ajakirjades numbrid. Õsti kaunis loodus. Im Zoopark
25. okt.	Arendada ja nivendada kunstil. haridust.	<u>Ekstsiibrid</u> . Karandid. Visandid. Püiatid Süsi. Sulg. Tuss.	Tuss Sulg. Paber. Süsi Püiatid Pindallõigete met. napp.	Õpil. töid - - ekstsiibrid. Õj. töid. Ekstsiibrid.	"Õsti kunstil. pärandist eks. lühiristest 5x5 ekstsiibrid pungravüür 2. Oks - Ekstsiibrid "Der Tisch Praktische Anleitung "Karte joonistus (ekst.)
3. nov.	Graafiliste tehnikate rakendamine.	<u>Ekstsiibrid</u> . <u>Pindallõige</u> . Karandid + lõikamine.	Lino alambid Linoleum Tuss Paber. Kriit Püiatid Lino allõigete met. j. napp.		Elmise tunni matyal ka süs.

10. nov.	graafiliste tehnikate rahenda- mine.	Õksliibrile trükiho ettevalmistamine Trükkimine.	Klaasid. Fotomeetrid. Lusikad. Trükivärvid. Trüki värvimis- lahustajad. Tabel: (ka värvil. p.).		
17. nov.	Eelmine tunni jätkamine.				
24. nov.	Kunsti ajalugu on elutunnetus seoses teatud maa ja rahva ja aja, ühis- konna elu ja kultuuriga.	17. ja 18. saj. kunstid. Barokk. Rokokoo Bernini Rubens Hals Rembrandt Lorrain Velazquez Goya Watteau Chardin	Kaustikund.	Reproduktioonid. /Craxin/	"Franz Hals". Rembrandt - Vries Rembrandt reprod. mapp. "Ofordid - Rembrandt". Zeichnungen - Alte Meister Munk in der Kunst. Spät in der Kunst. Künstler in der Kunst. L. Frucht wanger - Jgg. Deutsche Baukunst des Barock und Rokokoo. "Kunsti-kuharahts" O. J. 7. Kangilaski. "Ni, und die Kunst Vaga - Aelene kuningalugu Mielke - Barock

3. det.	Oelmise tunni materjali jätkamine.				
10. det.	Optada kunstis tunnitama ka ideoloogilist tausta.	<u>Klassitsism.</u> Arhitektuur. Maal. David it.	Kaustikud.	Reproduktioon. [Oravien]	Kunsti heaabi Oj. -] Kõngitaski Vaga - üldine Kunstiajalugu "Wir und die Kunst" Ermithaus "Mensch, Sport und Künstler in der Kunst" "Kunst"
17. det.	Värskendada tradimisi üldajal- loost.	<u>Romantism.</u> T. Coricaut E. Delacroix	Kaust. kud.	Reproduktioon [Oravien]	Oelmise tunni jätkamine.
18. det.	Värskendada tradimisi üld- ajaloost. Kunstiteos ...	<u>Realism.</u> Daumier Meier Courbet	Kaustikud.	Reproduktioon Oravien	"Mensch in der Kunst" "Sport in der Kunst" "Künstler in der Kunst" R. Jordan - Daumier Daumier - repr. Ermithaus "Wir und die Kunst" Vaga "Üldine kunstia- jalugu." "Kunsti heaabi" "Kunst"

29. det.	Pearties-ruumilis kujut. harjutused koos kujutara loominguga.	<u>Talvel</u> Ahvauk.	Ahvauk Paber. Pintšid ja paletid Lapid. kujut. paber. Veri im.	Õpil. töid. Kunstl. fotod talvest. Reproduktioon.	Eesti karenni loodus Eesti Loodus ajakirja membraid.
12. jaan.	Pearties-ruumilise kujutamise harjutused koos kujut. loominguga.	<u>Ahvauk</u> talvel. ahvauk quasi.	Ahvauk quasi Veri Paletid. Pintšid Paber. Lapid. im.	Õpil. töid. Kunstl. fotod talvest. Reproduktioon.	Eesti karenni loodus Eesti Loodus ajakirja membraid.
19. jaan.	Skitsirumilise tehnika arendamine.	<u>Viisandid</u> lindudest ja loomadest. Sidi.	Paber Sidi. Lapid. Lauad. Tapiid.	Õpil. töid. Lindudest ja loomadest. Sidi. Pliats Illustratsioon raamatutest.	Talvete liblikate aegu. Eesti Loodus Im Zoopark "Eesti Loodus"
26. jaan.	Tarbekunstialaste tööde tulek lihtsades eseme funkts., materjali ja tehnika harastest, kaasajaga ilutundest. Omamendi kasut.	<u>Nahkchishkoiti</u> harand. Nahkchistoid. ahvauk pliats	Paber Ahvauk Paletid. Pintšid Nahk. Nahkroad Pliatusapneet	Näitus kunstnike töidest. Albumid, kaaned, taskud, kotid, märkmikud jha.	K. Kirme "Eesti nahkchistoi- nind". Eesti kujutara kunst. Eesti kunst- ajakirja

2. veebr.	Õpil. loomingulise töö meetod olgu lähedane kunstniku looming meetodiga. Tem. kompositsioon inimestest.	<u>Poandid</u> <u>Inimesest</u>. Püüds. Siis. Suusataja- kunstajad in.	Paber. Püüdnud. Siis. Lapid. Lagut, paber.	Õpil. töid.	
9. veebr.	Loomingulise fant. arendamine. Tem. kompositsioon inimestega.	<u>Sapparo</u> Olimpiamängud. akvaall Tale & quars. lakoonid.	Paber. Lagut, paber. Akvaallid. quars. Vesi. Pildid. Pintslid Lapid.	Fotod Sapparest. Õpil. töid elmitest olimpia- mängudest Fotod Fotod aialuhtidest ja aialuhtidest.	B! Lõpetatakse kodus.
16. veebr.	Skitseerimistehnika arendamine. Tarbekeemistioskuste nivendamine. Eesti rahvaulik keel.	<u>Rahvaräivais</u> <u>Jüri neie ja</u> <u>noormees</u>. kohalised rahvaräivad. akvaalliskits Jüri k. helkond	Akvaallid Pintslid. Pildid Lapid. Vesi ja tšid.	Õpetaja rõivad. 1. Pühapäeva Jüri rõivad. 2. Pühapäeva rõivad.	Eesti rahvaräivad. Fotod. Eesti rahvaräivad Kostüümide rahva- rõiva ainetel Aruküla segakoori pilt laulusõnadest Lehekülgi Jüri kõhkhanna muusika süüsi ajalooant. (H. H. Ch.) R. Põldmäe Ullalaulepõlv albumid

13. veebr.	Kunsti ajalugu on rahvatamatu raskes teatud maa ja ajas ühisk. korra ja kultuuriga. Epil. kunstis tunnet. kumsti ideol. tausta. Kunstiteos - elamus ja identumatus.	<u>Impressionism.</u> Neaimpressionism. Ed. Manet cl. Manet v. Cezanne H. Renoir v. Gauguin J. Degas v. v. Gogh.	Kunstikund	Reproduktioonid /Oraania/ Kunstialbumid.	Vincent van Gogh "Sein Leben in Bildern". Stone - "Elijami". Pölonshi, "Haljad elu- võrre". L. Mittelstadt "Paul Gauguin". H. Trast "Ed. Manet". Kanglaschi, Oja J. "Kumsti kuke- aahits". Paga, "Kunsti ajalugu". "Wir und die Kunst". Kunst
7. märts	Kunsti elamuslik tajumine, õppida kumsti hunde riigam. nalt tajuma tegelikust ja loompsuhtest. Kunstiteos	20. s. kunst. Expressionism Kubism J. Matisse jt. Picasso Chagall Gutuso	Kunstikund	Reproduktioonid "Oraania" Kunstialbumid	"Wir und die Kunst". Artiklid F. Rebeder, "Aheldatud kunst". F. Rebeder, "Astr. kunst". "Kumsti kukeaahits". "Kunst"
15. märts	20. s. vormikeel on komplekseeritud	Popkumstist ja apkumst Opkumst Fuus	Fabre Pintolid Sulid Tusö Joanlaud Sirkel	Epil. töid Op. töid	Kumsti kukeaahits. Kunst-erziehung. "Bieolende Kunst".

27. märts	Kunsti ajalugu on lahutamatu seoses meie ja aja ühiskondliku korraga. Õpet. kunstis tunnustama ka ideol. tausta.	17. ja 18. saj. kunst Venemaal ja Eestis. Vene barokk Rastrelli Rokotov Olevitshi	Kunstikud.	Reprodukttsioonid. (Orasvii) Kunsti albumid. Mäited: Kadrioru lossis. Kunsti muuseumis (koko klassifikatsioon)	"Kunsti muuseumis" "Wir und die Kunst" "Kunst" "Kunsti ajalugu" Waga. "Ermitaaz" Mielke "Barock" "Tempoparuss" "Ryckunni nysseii" "Eesti arhitektuuri ajalugu" "Renessanss ja barokk." "Kunsti muuseumis Tallinnas" "Pekhap"
28. märts	Teadmine üld- ajaloost ühendub kultuuriajaloo- ga. Kunstiteos...	19. ja 20. s alguse kunst Venemaal ja Eestis. Penttiarost Brüllar Tranor Perast.	Kunstikud.	Reprodukttsioonid (Orasvii) Kunsti albumid. /Tõimaluse korral Kunsti muuseum/	Taga, "Kunsti ajalugu" "Kunsti muuseumis" T. Nuk, Adamson. Ammorus "Pentti" (20 reprodukt.) "Ukkel Pentti" "Pentti muuseum" "Eesti keelata kunst" "Pepim", "Kange", "Kuid" "Lühedam" "Eesti arhitektuuri ajalugu" "Eesti skulptuuri" "Tennant" "Ryckunni nysseii" "Weizenberg" "Realistlik kunst Eesti"

5. apr.	Nõuk. kunstid sets. realismi arengust.	<u>Nõukogude</u> <u>kunst.</u> "Rosta aknad" Rõlar Guehar Semeika Joganson jt.	Kaustikund.	Reproduktioonid. "Oravia" Kunstialbumid.	"Kunsti" kuhearhiv "Ipskumane" "Vine meuseum" "Kunst" - antileid.
12. apr.	Maa ja rahva kunst on seotud ühisk. hõlvaga. Kunstiteaduse kei.....	<u>Eesti kunst</u> K. Rand M. Bormeisti A. Laikmaa L. Borman N. Triik H. Jansson J. Koort O. Kanglaski R. Mägi A. Lehis S. Põldroos B! graafika näitllemise jt. ajaloo läbi rōetud Eesti graafikund.	Kaustikund.	Reproduktioonid. Kunstialbumid. monograafid. Kunstiajaloolane raamatus koostamine kaaberkunstistika O. Kanglaskiga	"Eesti kirjastus kunst" "Eesti skulptuur" "Realism Eestis" "Eesti kunstiajalugu II" "Reproduktioonid" 62 t. /enne 1944. a./ E. Põldak, N. Triik Kangro-Pool, Adamson- Erich A. Sõnpera, K. Rand S. Gens - J. Koort O. Kanglaski, Rep. mapp Borman, K. "Tallinn akroonilis" Raga, Kunstiajalugu
19. apr.	Peastilis-ruumilis vormisheemi kasutamise oskused. Kunstil. mõju saavuta- mine /dekoratiivses, ekspressiivses/.	<u>Natüürmort</u> "Kannud ja kauss" plüüs akroonilis	Paber Kannud Püütsid Harvullid Faleetid, püütsid Pesi Laijat. paber.	Õpil. töid Reproduktioonid natüürmordid	R. Mittelstädt "J. B. S. Charvini" Joonist. ja maalimis Õpil' - Rannam

26. apr.	Dekor. kunst haarab dekor. sujunduse ja tarbekunsti nähtusi.	<u>Pitraaž</u> kollektiivne töö dekor. töö I ke. ahendelu.	Faber / siid ja must kartong / Käavid Joanlaad Pliats liim ja lapid.	Opil. töid / pitraaž maal ahendelu / Reproduktiivne "Bildende Kunst" Fiete Peedust (pitraaž)	"Bildende Kunst" "Kunstverziehung" Piedu kaasaigne pitraaž "Kunst"
3. mai	Tulid kasutades nii kasutatute kui ka kirja dekor. rakendamist.	<u>Kirjakunst</u> <u>Plakathiri</u> Tuvi	Faber Sulepaal, sulad Tuvi Plakat- ja rediis- sulad Kummid Pliatsid Joanlaad	Opil. ja opit. töid Näited aj- kirjandusest Kollektiivne kirjastilidest (väljalõiked)	"Kirjakunsti ABL" v. Toets "Kasutajad" - 1. Toets Standardkiri - 2. Toets Arbeitsmappe Plakatschrift Gestaltung und Schrift "Kunstverziehung" "Eesti raamatugraafika"
10. mai	Kirja dekor. rakendamine.	<u>Plakathiri</u> Kompositsioon. Tuvi	Paber Sulad Tuvi Pliatsid Kummid Joanlaad	Opil. töid. Kollektiivne Kaartide jm. kompositsioonid aadressid	"Kirjakunsti ABL" "Eesti raamatugraafika" "Gestaltung und Schrift" "Kunstverziehung"

17. mai	Kunstil. mõju saarutamise ja harjut. graafikas	<u>Monotüüpia</u> Pleerid almal rõi raasid laud.	Õliräid Pintlid Klaasid Täpustün (õu) Paber (leat.) Pallidid Pineas või muu laadustage. Pihustage Luskhad Fotomull	Monotüüpiaid Õp.e. j- õp.e. töid	H. Baehi graafil. lehed. /monotüüpia/ M. Bernmeister /monotüüpia/ B! On vaja lisatundi!
24. mai	Jem. kompositsioon kaarak tegelikult inspireeritud kui ka fant. nähtusi eritada sügä karakterist ja iiklani deker. mõjusid arvestada.	<u>Maalimine</u> <u>loodes</u>. Visandide koostamisest (kumoonhale väetage). Meelolekhaa pilolike. Aavonell. Süsi. Piats. Täie paja materjali optigile annavad almanahhid	Rauad. Süsi. Piatsid Aavonell Pallidid, lapid. Falk. Vesi. Topid.	Õp.e. töid.	(B!) 1. Olla kontaktis III kl. klassijuhata- jaga ja Tallinna sõitnolel kaantade võta hetki kunstinäitustele minemaks. Võimaluse korral vana Tallinna ekskursioon. 2. Ekskursioonil Saaremaal anda kaasa andmed kunstige- neetud kohtadest.

Kunst.
(koik aastakaigud)
"Kunstverziehung"
"Orasien"
"Bildende Kunst"

J. ANVELDI NIM. TOILA
8-KL. KOOLI

8. KLASSI FAKULTATIIVSE
KUNSTIÕPETUSE PROGRAMM
1972/73 Õ-A.

EESMÄRK:

Kunstiõpetuse hariduslikud ja kasvatuslikud eesmärgid moodustavad lahutamatu ja asendamatu osa esteetilise kasvatusse kui kommunistliku kasvatusse terviktsimulist, seepärast püütakse ka käesoleva programmi kaudu õpetada noori mõistma täiuslikkuse harmooniat ja sisendada teadvust kõrge selle kauni järele, mis meid ümbritseb ja mida me loome.

Samuti kasvatada loominguilist algatusvõimet kõrge laiemas mõttes; huvi mitte ainult kujutava ja tarbekunsti, vaid ka igasuguse tehnilise loomingu vastu, kust saab alguse aktiivse ühiskonnaliikme kujundamine üldse vastavalt õpilase sünnipärasele kaldumustele.

Jrk. nr.	Tunni teema	Sund. arv.	Täitmise aeg
1.	Lihtsamate esemete skitseerimine	1	september
2.	Dekoratiivsest kompositsioonist (põhirõu- ded)	1	
3.	Dekoratiivne kompositsioon. (Kavand käsitöökaartile, albumile jne.)	2	
4.	Tutustumine arvatusi- tehnikaga	1	
5.	Töid arvatusi- tehnikas	1	
6.	Vestlus „Ruumikujundamine“	1	
7.	Intervjööri kujutamise	2	
8.	Esemete grupp maalimine	2	oktoober
9.	Vestlus „Kujameensti ajaloo“	1	
10.	Plakatkirja õppimine (särendamine)	3	
11.	Plakati kujundamine	2	
12.	Vestlus „Graafika liigid“	1	november
13.	Kaardatuure koolielust	1	
14.	Kavandeid ekslibrisele	1	
15.	Exslibrise klisee valmistamine	2	
16.	Tööde tükkimine	2	
17.	Tutustumine papi- ja materjalitükiga	1	detsember
18.	Töid papi- ja materjalitükis	3	
19.	Vestlusi kunstiajaloo		
	a) Impressionism	1	
	b) Claude Monet, Edouard Manet, Edgar Degas	1	
	c) Vincent van Gogh	1	
	d) Paul Gauguin	1	

Program on extra-curricular
st. T. Херингтон
prof. S. King -
7. окт. 1970.г.

39

ПЛАН-ПРОГРАММА

факультативных занятий по изобразительному
искусству в 8 классе Калластеской средней
школы Тартуского района на 1970/71 уч.год

В программе факультативных курсов для восьмилетней школы, издательство "Просвещение" 1969 г., на стр.35 рассчитано на 70 часов в уч.год. В Калластеской средней школе утверждено одно занятие в неделю, т.е. на 35 уч.часов. Программа сокращается в два раза.

Разделы программы:

Практические занятия (25 часов)
=====

1. РИСУНОК (18 час.). Изображение с натуры предмета сложной формы, группы предметов природы, быта, труда, зарисовки пейзажного характера, зарисовки различных исторических сооружений, наброски птиц, животных и фигуры человека в движении.

2. ЖИВОПИСЬ (5 часов). Изображение акварелью с натуры отдельных чучел птиц и животных или натюрморта с включением в него чучел.

3. КОМПОЗИЦИЯ (2 час). Темы для живописи и графики: "Работа в саду", дорожные работы.

4. ДЕКОРАТИВНО-ОФОРМИТЕЛЬСКАЯ РАБОТА (4 часа). Оформление школьного помещения к праздникам.

БЕСЕДЫ ОБ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМ ИСКУССТВЕ

Русское искусство (6 часов)

ЖИВОПИСЬ. Творчество О.Кипренского (портрет Давыдова), В.Тропинина (портрет сына). Творчество К.Брюллова ("Последний день Помпеи"). Творчество П.Федотова ("Сватовство майора").

Великие русские художники второй половины XIX и начала XX века - И.Е.Репин и В.И.Суриков.

И.Е.Репин ("Отказ от исповеди", "Иван Грозный и сын его Иван"). Суриков ("Меншиков в Березове", "Боярыня Морозова"), И.Левитан ("Владимировка").

(ТИХОМИРОВ)

П р е п о д а в а т е л ь

*Kasulammus
luuletud 1925/26. a.
7.10.25*

KIRJAÕPETUS VII KLASSE (34 tundi)

Eesmärgid

Õpetada:

1. kirja kujunemise ajalugu.
2. sule õiget hoidu ja käe liikumist.
3. valdama kahte lüki/kirja.
4. lehte tekstiga kujundama ja kaunistama.

Sissejuhatav osa (3 t.)

Kirja kujunemise ajalugu.
Töövahendid ja nende korrashoid.

Antiikva (13 t.)

Harjutusi sule õigeks hoiuks.
Minusklite õppimine.
Tähtede kõrguse Ula- ja alapikenduste arvutamine.
Tähtede laius. Ridade ja tähtede vahe.
Majuskliid. Tähtede kõrgus ja laius. Tähtede kuju.
Kirjavahemärgid. Teksti kopeerimine.
Tekst antiikvas.

Ladina kursiivkiri (14 t.)

Minusklid, mille põhivorm sarnaneb O-le.
Tähe kõrgus ja laius, kaugus üksteisest.
Minusklid, mille põhivormiks on n ja
s, t, r, k, i, j, u, v.
Majuskliid. Tähtede kõrgus laius.
Tähtede sidumine. Sõnavahed.
Teksti kopeerimine.
Tekst ladina kursiivis. Ehisjoonte tarvitamine.

Arvestustöö (4 t.)

Tekst antiikvas.
Tekst kursiivkirjas.
Paigutus. Kaunistamine.